

Uvod

Julije Cezar (Julius Caesar) je jednom napisao da je cela Galija podeljena na tri dela, ali kada je u pitanju latinski, zapravo postoje samo dve grupe ljudi: oni koji imaju neko znanje jezika i oni koji ga nemaju. U koju god grupu da spadate, ova knjiga je za vas. Možda želite da se bolje upoznate sa ovim jezikom iz raznih razloga. Možda se sećate nekoliko latinskih reči iz školskih dana i želite da osvežite znanje koje ste nekada imali. A možda vas jednostavno zanima čemu sva ta frka i želite da otkrijete zašto toliko ljudi i dalje čita, piše, pa čak i govori jezik koji je bio popularan više od 2.000 godina.

Naravno, morate naučiti nekoliko pravila i savladati par trikova, ali kada to uradite, latinski je zapravo prilično lak za razumevanje – i još će vam biti zabavno! Latinski je bio jezik Rimljana, pokretača i oblikovatelja antičkog sveta. To su ljudi koji su izgradili Republiku, a zatim i Carstvo koje je opstalo vekovima, stvorili (i svrgnuli) careve, i podigli Koloseum, Panteon i Hadrijanov zid. Njima možemo zahvaliti i na jednom od najtrajnijih ljudskih izuma svih vremena: betonu.

Kao da to nije dovoljno, latinski nastavlja da utiče na svet preko mnogih jezika koji potiču iz njega, kao što su francuski, italijanski i španski. Latinski je ostavio snažan trag i na engleski jezik, s obzirom na to da više od polovine engleskih reči potiče iz latinskog. (Zapravo, koristite latinske reči a da toga niste ni svesni.) Jedna od najbolje čuvanih tajni o latinskom jeste da njegovo razumevanje ne pomaže samo da shvatite latinski, već i da bolje razumete engleski.

Nije loše za nešto što neki nazivaju izumrlim jezikom!

O ovoj knjizi

Ono što je sjajno u vezi sa ovom knjigom jeste to što vas vodi korak po korak kako biste razumeli kako latinski jezik funkcioniše. Sa više od jednog veka zajedničkog iskustva u predavanju, mi (autori) vam pružamo informacije koje su vam zaista potrebne, bez odvlačenja pažnje stvarima koje to nisu. Naravno, usput vam nudimo i dosta zanimljivih činjenica, ali vam dajemo i mnogo vežbi kako biste se oselili sigurno u korišćenju svog novog omiljenog jezika.

Svako poglavlje je podeljeno na odeljke, a svaki odeljak sadrži informacije o nekom aspektu razumevanja latinskog jezika, kao što su

- » Kako da vršite deklinaciju latinskih imenica i prideva
- » Kako da vršite konjugaciju latinskih glagola
- » Kako da prevedete rečenicu tako da ima smisla na srpskom jeziku
- » Kako latinski i dalje utiče na engleski/srpski jezik
- » Razne zanimljivosti o antičkoj kulturi

Konvencije korišćene u ovoj knjizi

Da bi ova knjiga bila lakša za snalaženje, postavili smo nekoliko konvencija:

- » Latinski izrazi su napisani **podebljanim** slovima kako bi se istakli, a njihovi prevodi na srpski su u *italiku*.
- » *Konjugacije* glagola (spiskovi koji prikazuju oblike glagola) pojavljuju se u tabelama sa dve kolone. Prva kolona sadrži oblike u jednini u sledećem redosledu: oblik za prvo lice (*ja*), oblik za drugo lice (*ti*) i oblik za treće lice (*on/ona/ono*). Druga kolona prikazuje oblike u množini: oblik za prvo lice (*mi*), oblik za drugo lice (*vi*) i oblik za treće lice (*oni*). Evo primera, koristeći glagol **amo**, **amare**, **amavi**, **amatus** (*voleti*):

Singular (jednina)	Plural (množina)
amo	amamus
amas	amatis
amat	amant

Učenje jezika je čudna zverka, pa ova knjiga sadrži nekoliko elemenata koje druge knjige iz serijala *Za neupućene* ne sadrže:

- » **Razgovor na latinskom:** Jedan od najboljih (i najzabavnijih) načina da zaista razumete jezik jeste da ga vidite u upotrebi. Dijalozi pod naslovom "Razgovor na latinskom" prikazuju vam razgovor na latinskom jeziku, zajedno sa prevodom na srpski.
- » **Reči koje treba znati:** Kada se upoznajete sa nekim jezikom, morate naučiti ključne reči i izraze napamet, pa smo sakupili važne reči unutar poglavlja (ili odeljaka) i smestili ih u ove spiskove. Neke stvari koje treba imati na umu u vezi sa ovim spiskovima su:

- Funkcija latinskih imenica zavisi od njihove deklinacije (termin koji označava gramatičke grupe u koje su latinske imenice podeljene, kao i njihov rod). Imenice u ovim spiskovima uključuju prva dva oblika u rečniku (koja vam otkrivaju deklinaciju imenice) i rod. Evo primera: **coquus, coqui, m; kuvar.**

Više o rodovima u Poglavlju 2.

- Pošto latinski pridevi moraju da se slažu sa imenicama koje opisuju u padežu, broju i rodu, unosi za prideve pokazuju muški, ženski i srednji oblik: **frigidus, frigida, frigidum: hladan.**
- Prevod glagola zavisi od njegove konjugacije, pa liste Reči koje treba znati uključuju četiri rečničke forme glagola. Na primer: **paro, parare, paravi, paratus: pripremati.**

» **Razonoda:** Pored svih ovih jezički specifičnih odeljaka, obezbedili smo i odeljak Razonodu koji će vam pomoći da utvrdite ono što ste naučili u svakom poglavlju o latinskom jeziku. Ove igre sa rečima nude vam zanimljiv način da proverite svoj napredak.

Pretpostavke

Dok smo pisali ovu knjigu napravili smo nekoliko pretpostavki o vama:

- » Uopšte ne znate latinski jezik – ili ako ste davno učili latinski, ne sećate se mnogo toga.
- » Ne želite da budete zastrašeni ili da se osećate glupo dok pokušavate nešto novo.
- » Želite da se zabavite i učite latinski (ili da osvežite svoje znanje) u isto vreme.

Kako je ova knjiga organizovana

Kako bismo vam olakšali pronalaženje informacija koje su vam potrebne, ova knjiga je organizovana u pet celina, od kojih se svaka bavi određenom temom. Svaka celina sadrži nekoliko poglavlja koja se odnose na tu temu

Deo 1: Uvod u latinski jezik

Ovaj deo vam pruža osnovne informacije koje treba da znate ako želite da razumete latinski jezik – kako da se nosite sa flektivnim jezikom (što latinski jeste), kako da baratate konjugacijama glagola i kako da razumete osnovna pravila latinske gramatike. Da bismo vam podigli samopouzdanje, predstavljamo vam i neke latinske izraze koje verovatno već znate.

Deo 2: Latinski u upotrebi

Rimski svet bio je fascinantan. U ovom delu dajemo vam razne informacije o rimskom načinu života i jeziku koji su Rimljani koristili u tim oblastima. U Delu 2 možete pronaći podatke o rimskoj porodici, moćnoj rimskoj vojsci, rimskim zabavama i još mnogo toga.

Deo 3: Latinski u savremenom svetu

Mnoge profesije i danas koriste latinski jezik. Pravnička i medicinska struka ga, naravno, koriste u velikoj meri, ali latinski jezik je prisutan i u mnogim hrišćanskim crkvama, kao i u naukama poput botanike i zoologije. Pošto se latinski sreće na toliko mesta, ovaj deo vam pruža izraze koje ćete najverovatnije čuti. Sa svim tim rečima pri ruci, zaista možete prevoditi latinski, pa vam ovaj deo takođe otkriva kako da razumete ono što čitate ili slušate.

Deo 4: Sve same desetke

Savršen za one koji žele korisne informacije u lako svarljivim delovima, ovaj deo donosi liste koje mogu biti od pomoći. Ovde ćete pronaći spiskove od deset (ili otprilike deset) latinskih reči koje ljudima najčešće prave probleme, kao i deset “lažnih prijatelja” – reči koje vas lako mogu navesti na pogrešan zaključak.

Deo 5: Dodaci

Ovaj deo knjige sadrži važne informacije koje možete koristiti kao referencu. Uključili smo tabele deklinacija i konjugacija, kao i mali rečnik, kako biste mogli lako da potražite reči koje nikako da zapamtite. Ako želite da proverite sebe u delovima Razonoda, ovde ćete pronaći i rešenja zadataka.

Ikonice u ovoj knjizi

SAVET

Kako bismo vam pomogli da lakše pronađete informacije koje vas zanimaju ili da istaknemo one koje su posebno korisne, koristimo sledeće ikonice:

Ova ikonica ukazuje na savete, predloge i smernice koje vam mogu biti korisne tokom vaše avanture sa latinskim jezikom.

ZAPAMTITE

Ova ikonica se pojavljuje pored važnih informacija koje će vam pomoći da razumete ključne aspekte gramatike i rimske kulture.

VIŠE
DETALJA

Ova ikonica se pojavljuje pored informacija koje vam mogu biti zanimljive, ali koje možete preskočiti bez ugrožavanja razumevanja teme.

GRAMATIČKI
REČENO

Latinski, kao i svaki jezik, pun je neobičnosti i izuzetaka koje bi trebalo da poznati kako biste ga tačno prevodili. Ova ikonica skreće pažnju na detaljnije objašnjenje gramatičkih pravila koja vam mogu pomoći da shvatite zašto je latinski takav kakav jeste.

ANTIČKA
KULTURA

Ova ikonica ističe zanimljivosti i informacije vezane za latinski jezik i stare Rimljane. Potražite ovu ikonicu ako želite da saznate više o kulturi iz koje je potekao latinski jezik.

Van okvira knjige

Pored onoga što trenutno čitate, ova knjiga dolazi sa besplatnim, pristupačnim “puškicama” (Cheat Sheet) koje sadrže korisne savete i tehnike (kao i nekoliko praktičnih tabela) za razumevanje latinskog jezika. Da biste dobili ove Cheat Sheet, jednostavno posetite www.dummies.com, otkucajte **Latin For Dummies Cheat Sheet** u polje za pretragu i kliknite na dugme Pretraži. Zatim izaberite Cheat Sheet sa padajuće liste.

Kuda dalje

Ova knjiga je organizovana da vam pomogne da se upoznate sa jednim od najlepših, najdugovečnijih i najuticajnijih jezika na svetu. Ako želite da pregledate određenu temu, jednostavno skočite do tog poglavlja i zaronite u njega. Ako imate želju da gradite svoje znanje od temelja, onda počnite od početka. Francuski teolog i pesnik Alain de Lille je jednom napisao: **Mille viae ducunt homines per saecula Romam.** (*Svi putevi vode u Rim.*) Bez obzira na vaš cilj, nadamo se da će vam ova knjiga ponuditi prijatan put na vašem putovanju ka ovom divnom jeziku.

